

Veřejná podpora v programu Zelená úsporám

I.

Veřejná podpora v programu Zelená úsporám (dále jen „programu ZÚ“) je zmíněna v příloze č. I/3 ke směrnici č. 9/2009 MŽP, o poskytování finančních prostředků ze SFŽP v rámci programu Zelená úsporám.

Dotace z programu ZÚ lze bez omezení ze strany veřejné podpory poskytovat pouze fyzickým osobám, jejichž primárním cílem je použít dotaci na uspokojování vlastních bytových potřeb. Tedy typicky vlastníky rodinných domů, fyzické osoby nepodnikající. U ostatních subjektů (právnícké osoby, podnikatelé, bytová družstva, municipality, sdružení vlastníků jednotek (SVJ)), pokud s předmětem dotace vykonávají ekonomickou činnost – tedy i fyzická osoba vlastní bytový dům – je nutno postupovat podle pravidel veřejné podpory.

II.

V programu ZÚ lze poskytovat dotace ve třech režimech veřejné podpory, které jsou slučitelné s právními předpisy EU. Je to v režimu de minimis (200 tis. EUR), podle Dočasného rámce (500 tis. EUR) a podle Blokované výjimky (7,5 mil. EUR). Zároveň platí omezení podle přílohy č. I/3 Směrnice MŽP č. 9/2009 (30 milionů Kč).

1) De minimis

Poskytování podpor malého rozsahu upravuje **Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis**. Maximální výše podpory je ekvivalent 200 tis. EUR pro jeden podnik za dotčený fiskální rok a 2 uplynulé fiskální roky. Rozhodným okamžikem je datum poskytnutí podpory, v případě programu ZÚ tedy datum vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory. Kurz přepočtu CZK/EUR je přebírán z údajů Evropské centrální banky, které jsou vydávány v Úředním věstníku EU v části C.

Pro poskytovatele vyplývá povinnost vyžádat si od příjemce informaci (v programu ZÚ formou čestného prohlášení) o všech podporách de minimis obdržенých v dotčeném období tří fiskálních roků. Dále musí příjemce informovat o tom, že poskytovaná podpora je v režimu de minimis a sdělit mu zamýšlenou částku podpory. Musí také vést evidenci všech takto poskytnutých podpor alespoň po dobu 10 let od data udělení poslední podpory, fakticky tedy do konce roku 2022.

Od 1. 1. 2010 funguje registr de minimis (v režii ÚOHS), kam poskytovatel musí do 5 pracovních dní zaznamenat poskytnutou podporu.

Kumulace podpory „de minimis“ s jinou podporou ke stejným způsobilým nákladům je možná, avšak nesmí dojít k překročení maximální míry, která je dána pravidly pro jinou podporu (např. pravidla pro regionální investiční podporu).

2) Dočasný rámec

Podporu upravuje **Sdělení Komise – Dočasný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za současné finanční a hospodářské krize (2009/C 16/01)**. Česká republika v souladu s tímto sdělením obdržela **Rozhodnutí N236/2009 – přímé podpory do výše 500 tis. EUR dle Dočasného rámce**. Tím je umožněno čerpat tuto podporu i v rámci programu ZÚ. Tímto rozhodnutím Evropská komise uznává, že

Česká republika byla zasažena krizí jako celek a příjemce tuto skutečnost nemusí dokazovat jednotlivě. Musí však prokázat, že před 1. 7. 2008 nebyl v obtížích. Poskytovatel si opět může tuto informaci vyžádat ve formě čestného prohlášení.

Maximální výše podpory je ekvivalent 500 tis. EUR pro jeden podnik v období 1. 1. 2008 až 31. 12. 2010. Kumuluje se s podporou de minimis a jinou podporou poskytnutou podle tohoto rámce.

Tento Dočasný rámec může být teoreticky po 1. 1. 2011 prodloužen, záleží na rozhodnutí Evropské komise. Po skončení Dočasného rámce může podnik opět čerpat podporu de minimis.

Poskytovatel si musí vyžádat čestné prohlášení od příjemce o již poskytnutých podporách de minimis a o podporách dle Dočasného rámce v období od 1. 1. 2008. Stejně tak musí vést evidenci všech takto poskytnutých podpor, alespoň po dobu 10 let.

3) **Bloková výjimka**

Podporu upravuje **Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách)**.

Ve spolupráci s ÚOHS byl program ZÚ oznámen u Evropské komise, od Generálního ředitelství hospodářské soutěže obdržel registrační číslo X512/2009.

Podle Blokové výjimky lze poskytovat podporu až do výše 7,5 milionu EUR na podnik a projekt, přičemž je ale nutno dodržet maximální intenzitu podpory ze způsobilých nákladů. Program ZÚ umožňuje žadateli výši dotace maximálně 30 mil. Kč na jeden podnikatelský subjekt za období 2009-2012.

Podle čl. 21 (opatření na úsporu energie), který se týká oblastí podpory A a B, nesmí intenzita podpory překročit 20 % uznatelných nákladů pro velké podniky, 30 % pro střední podniky a 40 % pro malé podniky. Jiný způsob výpočtu, s přihlédnutím k budoucím provozním ziskům a nákladům, a potvrzený externím auditorem, je příliš administrativně náročný a pro potřeby programu ZÚ není vhodný a ve většině případů by povolená intenzita podpory nepřekročila výše uvedené hodnoty.

Podle čl. 23 (podpora zdrojů energie z OZE), který se týká oblasti podpory C, nesmí intenzita podpory překročit 45 % uznatelných nákladů pro velké podniky, 55 % pro střední podniky a 65 % pro malé podniky.

Dotace ve formě bonusu za vybrané kombinace opatření se pro účely veřejné podpory rozdělí rovným dílem mezi jednotlivá opatření, ke kterým se bonus vztahuje.

Podporu poskytnutou podle Blokové výjimky lze kumulovat s jinou podporou, pouze pokud se podpory týkají jiných způsobilých nákladů. V případě stejných způsobilých nákladů nesmí být součtem všech podpor (de minimis, Dočasný rámec, Bloková výjimka) překročena maximální míra intenzity (20, 30, 40 % pro zateplení, respektive 45, 55, 65 % pro OZE) ani maximální částka.

Dalším požadavkem Blokové výjimky je motivační účinek podle článku 8 obecného nařízení o blokových výjimkách. Příjemce tedy musí napřed zažádat o podporu a pak teprve zahájit práce na projektu (platí pro malé a střední podniky). V případě velkých podniků je prokazování ještě složitější, poskytovatel musí ověřit další kritéria podle článku 8 obecného nařízení o blokových výjimkách.

Kategorie podniků se řídí přílohou I. nařízení č. 800/2008 s tím, že budeme v souladu s výše uvedeným předpisem posuzovat každý jednotlivý případ.

III.

Vyšší částku, než dovoluje Bloková výjimka, nelze v rámci programu ZÚ poskytnout, takový případ by bylo nutno klasicky předem zvlášť notifikovat u Evropské komise jako ad hoc podporu.

V rámci veřejné podpory existuje ještě povinnost poskytovatele odevzdat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže souhrnné hlášení o všech veřejných podporách za minulý rok (k 30. 4. následujícího roku) a podávání zpráv o aplikaci Dočasného rámce (na vyžádání). Tuto povinnost plní odbor ekonomických nástrojů MŽP, ve spolupráci se SFŽP.

Ve všech třech režimech poskytování veřejné podpory je výše podpory uváděna jako hrubý ekvivalent podpory (HEP). Pro účely programu ZÚ, který poskytuje dotace, nikoliv záruky či úvěry, je HEP roven výši dotace. Hrubý ekvivalent podpory se pro dotaci na opatření rovná výši dotace pro jednotlivá opatření v oblastech A, B, C. Hrubý ekvivalent podpory pro dotaci pro přípravu a realizaci opatření se rovná výši dotace na tuto dokumentaci dle přílohy č. II/4 Směrnice č.9/2009. Hrubý ekvivalent podpory pro dotaci pro dotační bonus při kombinaci opatření u vybraných opatření u BD se rovná výši dotace na tento dotační bonus. V případě poskytnutí více podpor současně se pro účely stanovení intenzity veřejné podpory sčítají dílčí hrubé ekvivalenty podpory.

Způsobilé náklady jsou takové náklady, které přímo souvisí s realizací opatření podpořených z programu Zelená úsporám (zateplení, instalace OZE). Nelze mezi ně počítat náklady na další části rekonstrukce budovy.

Intenzita podpory se spočítá podle vzorce:

hrubý ekvivalent podpory x 100

celkové způsobilé náklady

Pozn.: Omezení intenzity podpory platí pouze pro režim Blokové výjimky.

Pro poskytovatele tedy vyplývá následující postup:

1. spočítat poskytnutou dotaci (rovná se HEP),
2. vyčíslit způsobilé náklady,
3. podle výše uvedeného vzorce zkontrolovat, zda nebude překročena přípustná intenzita podpory dle Blokové výjimky, případně dotaci snížit.

IV.

V souvislosti s novým nastavením programu ZÚ a jeho propojením s programem NOVÝ PANEL (dále jen „program NP“) od září 2009 může docházet ke kumulaci veřejné podpory v obou programech na jednom projektu oprav bytového domu, který kromě zateplení obsahuje ještě další typy oprav.

Na stejné druhy oprav (způsobilé náklady) nelze současně poskytnout dotaci z obou programů. Na opravy, ke kterým byla či bude poskytnuta dotace z programu ZÚ, však lze poskytnout bankovní záruku z programu NP.

1. Režimy podpor

- Program Zelená úsporám (ZÚ) umožňuje poskytovat dotace na opravy týkající se snižování spotřeby energie (zateplení) na všechny typy bytových domů (panelové i nepanelové) v těchto režimech:
 - v režimu Blokové výjimky: výše dotace je omezena limitem intenzity veřejné podpory v %. Vypočte se jako poměr mezi výší dotace z programu ZÚ, případně dalšími veřejnými podporami na stejné uznatelné náklady, a uznatelnými náklady projektu,
 - v režimu podpory de minimis: příjemce podpory nesmí získat za jakákoliv tři po sobě jdoucí zdaňovací období podpory de minimis přesahující v součtu částku 200 000 EUR,
 - v režimu Dočasného rámce: příjemce podpory nesmí získat v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2010 v tomto režimu a v režimu de minimis v souhrnu podpory přesahující korunový ekvivalent částky 500 000 EUR.
- Program NOVÝ PANEL (NP) umožňuje poskytovat podpory na všechny opravy všech typů bytových domů (panelové i nepanelové) v těchto režimech:
 - panelové domy - v režimu notifikovaném Evropskou komisí (obdoba Blokové výjimky): výše podpory je omezena limitem intenzity veřejné podpory v %. Výpočte se jako poměr mezi výší podpory z programu NP, případně dalšími veřejnými podporami na projekt opravy bytového domu, a celkovými investičními náklady projektu,
 - nepanelové domy - v režimu podpory de minimis: příjemce podpory nesmí získat za jakákoliv tři po sobě jdoucí zdaňovací období podpory de minimis přesahující v součtu částku 200 000 EUR.

2. Základní pravidla pro kombinaci podpor

- Na stejné druhy oprav nelze současně poskytnout dotaci z programu NP a z programu ZÚ.
- K úvěru určenému na financování oprav, ke kterým byla či bude poskytnuta dotace z programu ZÚ v režimu Dočasného rámce nelze poskytnout záruku z programu NP v režimu de minimis (*týká se jen nepanelových domů*).
- Podpora v režimu de minimis poskytnutá v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2010 se započítává do limitu podpory poskytnuté v režimu Dočasného rámce. Avšak podpora poskytnutá v režimu Dočasného rámce, tj. dotace z programu ZÚ, se do limitu podpory v režimu de minimis nezapočítává.
- Současné poskytnutí záruky z programu NP a dotace z programu ZÚ na panelové domy je přípustné za předpokladu, že bude při poskytnutí dotace v programu ZÚ respektováno omezení vyplývající pro režim veřejné podpory použitý pro poskytnutí dotace z programu ZÚ.
- V závislosti na použité kombinaci režimu veřejných podpor je pro jejich optimální využití potřebné zvolit správné pořadí uzavírání smluv o podpoře (u programu ZÚ je za uzavření smlouvy považováno rozhodnutí ministra o poskytnutí dotace). Pořadí podání žádostí o podporu není rozhodující.
- Pokud je dotace v programu ZÚ poskytována v režimu blokové výjimky a k úvěru, který je použit na financování oprav je poskytnuta záruka, dojde vždy ke snížení dotace z programu ZÚ tak, aby bylo možné zajistit dodržení limitu přípustné intenzity veřejné podpory.

3. Kombinace podpor u oprav panelových bytových domů

Jako nejvhodnější lze doporučit tento postup:

1. uzavřít nejprve smlouvu o záruce z programu NP (lze jen v režimu Blokové výjimky),
2. uzavřít smlouvu o dotaci z programu NP (lze jen v režimu Blokové výjimky),
3. jako poslední uzavřít smlouvu o dotaci z programu ZÚ.

Pokud bude dotace z programu ZÚ poskytnuta v režimu de minimis, resp. Dočasného rámce, nebude nutno ji snižovat z důvodu současného poskytnutí podpory z programu NP na stejný projekt. Pokud dotace z programu ZÚ bude v režimu tzv. Blokové výjimky, bude nutné ji částečně snížit v případě, že příjemci podpory bude poskytnuta záruka v programu NP.

V případech jiného pořadí poskytnutí podpor je vysoká pravděpodobnost, že poskytnutí jedné či obou podpor z programu NP nebude možné v plné výši z důvodů překročení intenzity veřejné podpory.

4. Kombinace podpor u nepanelových bytových domů

Výběr vhodného postupu závisí především na počtu opravovaných bytových jednotek, výši nákladů na opravy na bytovou jednotku a podílu vlastních zdrojů investora na financování oprav. Z uvedeného důvodu jsou dále uvedené propočty pouze orientační.

4.1. Malé projekty cca do 40 bytových jednotek

Pokud má být na projekt poskytnuta současně záruka a dotace z programu NP a dotace z programu ZÚ, je nejvhodnější poskytnout všechny podpory v režimu de minimis.

Pořadí uzavírání smluv není v tomto případě z pohledu pravidel veřejné podpory podstatné. Obvykle je jako první uzavírána smlouva o záruce.

4.2. Projekty s více než 40 bytovými jednotkami – kromě dotací je poskytována též záruka v programu NP

Poskytnutí záruky k úvěru, který bude zčásti či plně čerpán na zateplení domu, není přípustné, pokud bude dotace v programu ZÚ poskytnuta v režimu Dočasného rámce!

V případě, že náklady na zateplení jsou plně hrazeny z vlastních prostředků investora a úvěr bude čerpán pouze na ostatní typy oprav, lze doporučit tento postup:

a) projekty cca do 120 bytových jednotek

1. nejprve uzavřít smlouvu o záruce v programu NP (v režimu de minimis),
2. na pořadí uzavření smluv o dotaci nezáleží (předpokládá se, že dotace v programu ZÚ bude poskytnuta v režimu Dočasného rámce).

b) projekty cca od 120 do 160 bytových jednotek

1. nejprve uzavřít smlouvu o záruce v programu NP (v režimu de minimis),
2. následně uzavřít smlouvu o dotaci v programu ZÚ (v režimu Dočasného rámce),
3. jako poslední uzavřít smlouvu o dotaci v programu NP (v režimu de minimis).

4.3. Projekty s více než 40 bytovými jednotkami – záruka v programu NP není poskytována

Pokud nebude poskytnuta záruka, lze doporučit následující postup:

1. nejprve uzavřít smlouvu o dotaci v programu ZÚ (v režimu Dočasného rámce nebo de minimis),
2. následně uzavřít smlouvu o dotaci v programu NP (v režimu de minimis).

Lze optimálně využít pro projekty cca do 185 bytových jednotek.